

**A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság**

Kfv.III.37.136/2012/6.szám

A Kúria a dr.Jean Kornél ügyvéd által képviselt felperesnek a Somogy Megyei Kormányhivatal / (7400 Kaposvár, Csokonai u. 3.) I.r. , a dr.Szentmártony Kristóf ügyvéd által képviselt II.r. és a III.r. alperesek ellen kisajátítási ügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indult perében a Somogy Megyei Bíróság 2011. november 22. napján kelt K.21.016/2009/73. számú jogerős ítélete ellen a felperes által 83. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott helyen és napon megtartott nyilvános tárgyaláson - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a Somogy Megyei Bíróság 5.K.21.016/2009/73. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I.r. alperesnek 10.000 (tízezer) forint, a II.r. alperesnek 20.000 (húszezer) forint, míg a III.r. alperesnek 30.000 (harmincezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak - külön felhívásra - 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes tulajdonában állt a balatonszentgyörgyi helyrajzi számú ingatlan, amely teljes egészében bányatelek. A bányászati jogot a Pécsi Bányakapitányság 1994. június 30-án kelt határozata alapján a felperes gyakorolja ezen a védnevű bányatelken. A II.r. alperes és a III.r. alperes az M7-es autópálya építéséhez szükséges területek megszerzése érdekében kisajátítási eljárást

kezdemenyezett, a felperesi ingatlannak a kisajátítás miatt történő megosztásával létrejövő és helyrajzi számú ingatlanok kisajátítását kérték.

Az I.r. alperes jogelődje szakértői vélemények beszerzését követően a 2006. május 25-én kelt kijavított 2-20-33/2006. számú határozatával a megjelölt ingatlanokat kisajátította, a földterületekért járó kártalanítást összesen 22.920.800 forintban határozta meg, a fúrások után 13.000.618 forint, a földtani kutatások, engedélyek beszerzésével felmerült költségekért 4.330.900 forint kártalanítást állapított meg.

A felperes keresetet nyújtott be az I.r. alperes határozatának felülvizsgálata és többletkártalanítás megállapítása iránt. A földterületek után magasabb összegű kártalanítást, a visszamaradó ingatlan után értékcsökkenés megállapítását, valamint a bányászati jog korlátozásából eredően 153.890.912 forint összegű kára megítélését kérte.

A megyei bíróság a 2008. január 29. napján meghozott 5.K.21.954/2006/38. számú ítéletével az I.r. alperes határozatát megváltoztatta és a kártalanítás összegét az ingatlanforgalmi szakértő szakvéleményében szereplő kártalanítási összeggel azonos összegre felemelte, ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.

A felperes felülvizsgálati kérelemmel támadta a jogerős ítéletet. A Legfelsőbb Bíróság 2009. május 13. napján kelt Kfv.II.39.131/2008/18. számú végzésével a megyei bíróság ítéletének felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részét nem érintette, a felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezéseit hatályon kívül helyezte és e körben az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A kisajátításról szóló 1976. évi 24. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Ktvr.) 15. § /1/ bekezdésére hivatkozással megállapította, hogy a felperest megilleti a bányászati jog, mint vagyoni értékű jog, részbeni megszűnése miatt kártalanítás. Ennek megállapítására azonban sem a kisajátítási eljárásban, sem a perben nem került sor. Az elsőfokú bíróság téves szakértői feladatmeghatározás folytán nem tisztázta a bányászati jog részbeni megszűnésének vagyoni értékét. Miután a Ktvr. szerint elmaradt haszon nem jár, de az idegen tulajdonon fennálló vagyoni értékű jog megszűnése az ingatlantulajdonának elvesztésén túl a felperes számára sérelmet jelent, ezért a vagyoni értékű jog meghatározása szükséges. Ez az idegen tulajdonon fennálló használat hasonlóságot mutat a haszonélvezettel, melynek értékét sem az elmaradt haszon alapján kell kiszámítani. Előírta a Legfelsőbb Bíróság, hogy az új eljárás során a szakértői vélemény kiegészítésével, pontos szakértői feladat meghatározással kell tisztázni a bányászati jog korlátozásából eredően a megszűnő

vagyoni értékű jog értékét, és a szakértői bizonyítást követően kell ismételten döntést hozni a felperes által igényelt, a bányászati jog korlátozásából eredő többletkártalanítási igény alaposságáról.

A megyei bíróság megismételt eljárásában a felperes fenntartotta a keresetében foglaltakat. A már megállapított és kifizetett 17.948.900 forint összegű kártalanításra figyelemmel, további 135.942.012 forint tőkeösszegű bányászati jog korlátozásából eredő kártalanítás megállapítását kérte.

A megyei bíróság a felperes keresetét részben alaposnak értékelte, az I.r. alperes 2-20-33/20006. számú határozatát megváltoztatta, a felperes részére a bányászati jog korlátozása miatt 17.000.000 forint többletkártalanítást állapított meg. Ezen összeg megfizetésére kötelezte a III.r. alperest a 2006. június 7. napjától járó törvényes mértékű kamatokkal együtt.

Ítéletének indokolásában a megyei bíróság kiemelte, hogy a megismételt eljárás során a felperes által a bányászati jog korlátozása jogcímén előterjesztett, többletkártalanítási igényről kellett döntenie. A megyei bíróság először szakértőt rendelte ki, szakvéleménye beérkezése után kiegészítő szakvélemény adására hívta fel és a tárgyaláson is meghallgatta. A szakvéleményt azonban aggályosnak találta, ezért új szakértőt rendelt ki bányászati igazságügyi szakértő személyében.

Részletesen ismertette a megyei bíróság ítéletének indokolásában, hogy a felperes a szakértő kérésére bányamérővel elkészíttette az M7-es autópálya által érintett terület pontos geodéziai felmérését és az adott terület ásványvagyonát, ennek alapján megállapította, hogy a bánya kisajátítással érintett területén lévő anyagmennyiség 1.209.041 m³. A termelési veszteség miatt levonandó 10 %-os mennyiségcsökkentés következtében a bányászati jog korlátozása meghatározásának kiindulási tételét a kisajátítással érintett területen fellelhető ásványi vagyon mennyiségét 1.088.137 m³-ben javasolta meghatározni.

A megyei bíróság elfogadta szakértő azon logikus érvelését, hogy a bányászati jog értékének meghatározásánál az agyagásvány mennyiségén kívül annak fajlagos értéke döntő súllyal veendő figyelembe. Ez utóbbi értéket szakértő, valamint szakértő is 850 forint/m³-ben határozta meg, figyelemmel arra, hogy a felperes a hatóságilag megállapított 850 forint/m³ agyagár alapján fizette be a bányajáradékot a kincstárba.

Kifejtette a megyei bíróság, hogy a bányászati jog korlátozásából eredő igény összegének meghatározásakor figyelembe kell venni azt is, hogy az agyagásvány kitermelésekor a bányavállalkozónak milyen

költségei merülnek fel. Ezeket a költségeket szakértő kellően megindokolt, aggálymentes levezetése alapján határozta meg a bíróság, majd ezt követően logikusan jutott a szakértő arra a megállapításra, hogy a kisajátítással érintett terület az árbevétel és költséget figyelembe véve 36.686.542 forint nyereséget tartalmaz. A szakértő meggyőzően indokolta azt is, hogy a bányászati jog korlátozásából eredő igény meghatározása szempontjából az is döntő, hogy a felperes ezt a nyereséget mennyi idő alatt realizálja. Ehhez pedig figyelembe kell venni, hogy a felperes a kitermelést milyen volumennel kívánta megvalósítani. A felperes által a szakértő rendelkezésére bocsátott szállítási szerződésben foglaltak figyelembevételével a bíróság elfogadta a szakértő azon megállapítását, hogy ezen haszon, nyereség 50.000 m³/év tervezett kitermeléssel 20 év alatt realizálódik.

Ezen konkrét adatokból kiindulva a megyei bíróság elfogadta aggálytalannak és kellően megindokoltnak minősítette szakértő véleményében foglaltakat azzal, hogy a felperes által működtetett agyagbánya kisajátításra került részének bányászati joga 17.000.000 forint értéket képvisel, azaz a felperes bányászati jogának korlátozása miatt ilyen mértékű többletkártalanításra tarthat igényt.

A megyei bíróság nem látta indokoltnak közgazdasági szakértő bevonását a perbe, valamint a felperes által javasolt újabb körülmények figyelembevételét sem, mivel szakértő szakvéleményét ítélezése alapjául elfogadta.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, annak hatályon kívül helyezését és a megyei bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet sérti a Pp. 163. § /1/ bekezdését, 177. §

/1/ bekezdését, 206. § /1/ bekezdését és 221. § /1/ bekezdését. Hangsúlyozta, elvi jelentősége van annak, hogy a bányászati jog korlátozása esetén a bányavállalkozó részére a kisajátítási kártalanítás címén kártalanítás jár. Kifejtette, hogy az eljárás során számos, néha önmagának, illetve egymásnak részben vagy egészben, de minden esetben ellentmondó szakvélemények születtek. Ebből azon következtetést vonta le, hogy nincs egységes gyakorlat az értékmeghatározás tekintetében, ezért a bíróságnak fokozott figyelemmel és alapossággal kell eljárnia.

Részletesen ismertette szakvéleményével kapcsolatosan felmerült aggályait, észrevételeit, kifogásait. Hivatkozott arra, hogy 2011. november 22-i előkészítő iratában részletes bizonyítási indítványt terjesztett elő a szakvéleményben foglaltakkal szemben. A peres felek nyilatkozatait követően az eljáró bíróság anélkül, hogy az előkészítő iratot részleteiben ismertette vagy megismerte volna, a

tárgyalást a III.r. alperes indítványának eleget téve berekesztette. A felperes álláspontja szerint az eljáró bíróság súlyosan megszegte a tényállás felderítése során reá irányadó előírásokat, mivel a szükséges mértékben nem derítette fel azt. További jogszabálysértésként kifogásolta a felperes, hogy a bíróság jogszerűtlenül mérlegelt, nem tett eleget a korábbi legfelsőbb bírósági végzésben foglaltaknak. E körben hivatkozott a Pp. 206. § /1/ bekezdésének és 221. § /1/ bekezdésének sérelmére. Utalt arra, miután a megyei bíróság több alkalommal is sikertelenül idézte a tárgyalásra azt a szakértőt, akinek a szakvéleményét az ítéelkezése alapjául anélkül fogadta el, hogy a saját maga által addig szükségesnek vélt kérdéseit feltehetette volna a szakértőnek. A felperes nem tartotta elegendőnek azt az indokolást, amelyet a szakvélemény helyességével kapcsolatban az ítélet tartalmaz.

A felperes felülvizsgálati kérelmében kérte a felülvizsgálati kérelem tárgyaláson történő elbírálását.

A II. és III.r. alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Kúria álláspontja szerint a megyei bíróság megfelelő alapossággal feltárta és tisztázta az ügyben irányadó tényállást és abból az ide vonatkozó jogszabályi rendelkezések alkalmazásával helytálló jogi következtetést vont le.

Kiemeli a Kúria, hogy a Pp. 270. § /2/ bekezdése és 272. § /2/ bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárás során kizárólag a jogerős ítélet jogszerűsége vizsgálható, a Pp. 275. § /2/ bekezdésének megfelelően a felülvizsgálati kérelemmel érintett körben.

Az általános kialakult és következetes legfelsőbb bírósági-kúriai gyakorlat szerint, ha a felülvizsgálati kérelem a jogerős ítélettel megállapított tényállást, vagyis azt sérelmezi, hogy a bíróság a tényállást a Pp. 206. §-ának megsértésével állapította meg, a jogerős ítélet érintésnek csakis akkor van helye, a ha tényállás iratellenes, illetőleg a bíróság a bizonyítékokat - azok egybevetése során - nem a maguk összességében értékelte és ennél fogva a megállapított tényállás nyilvánvalóan okszerűtlen, vagyis lényeges logikai ellentmondást tartalmaz. Nem állapítható meg azonban jogszabálysértés akkor, ha a felülvizsgálati kérelem a bizonyítékok okszerű mérlegelését támadja. A Pp. 206. §-a szerinti szabad bírói mérlegeléssel megállapított tényállás - ha az nem iratellenes vagy logikátlan - felülvizsgálata nem lehet eredményes. A felülvizsgálati eljárásban ugyanis felülmérlegelésnek nincs helye. Nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére

és értékelésére. A felülvizsgálat csak arra szorítkozhat, hogy a mérlegelés körébe vont adatok, tények értékelésénél nincs-e nyilvánvalóan helytelen következtetés.

A Kúria megállapítása szerint a megyei bíróság a korábbi legfelsőbb bírósági hatályon kívül helyező végzésben foglaltaknak megfelelően, az ott adott iránymutatás szerint további bizonyítási eljárást folytatott le, szakértőket rendelt ki, őket szakvéleményük kiegészítésére hívta fel és a tárgyaláson is meghallgatta.

Ítélezése alapjául szakértői véleményében foglaltakat fogadta el. A szakvéleményben rögzítetteket részletesen ismertetve ítéletének indokolásában, értékelte, mérlegelte azt és összevetette a perben már rendelkezésre állt bizonyítékokkal, egyéb szakértői véleményekkel. Azon körülmény, hogy a felperes nem értett egyet a szakvéleményben foglaltakkal, nem tette a szakvéleményt megalapozatlanná, mint ahogy az azt ítélezése alapjául elfogadó megyei bírósági ítéletet sem.

A Kúria a felülvizsgálat során azt állapította meg, hogy a megyei bíróság a Pp. 163. § /1/ bekezdése szerint bizonyítási eljárási kötelezettségének eleget tett, a szakértői bizonyításra vonatkozó Pp. 177. § /1/ bekezdésében rögzített szabályokat betartotta, döntését a Pp. 221. § /1/ bekezdésének megfelelő részletes és okszerű indokolással látta el.

A felülvizsgálati kérelemben foglaltak kapcsán rámutat még a Kúria következőkre.

A bizonyítási eljárás során a vagyoni értékű jog összegaszerűségének meghatározhatósága érdekében a megyei bíróság az alperesek kezdeményezésére felhívta a felperest, hogy adjon bizonyítékot arról, mekkora összegért szerezte vagy vásárolta meg a bányászati jogot. E kötelezettségének a felperes különböző okokra hivatkozással nem tett eleget, a kirendelt szakértők elé sem tárt olyan bizonyítékot, amelyből az általa megszerzett bányászati jog értéke megállapítható lett volna. A szakértő a felperes által rendelkezésére bocsátott adatokból, szerződésekből dolgozott, konkrét és tényleges számokat, alapadatokat használt a szakvélemény készítése során, így határozta meg a felperes bányászati jogának értékét a 2006. májusára vetített időpontra vonatkozóan. Megjegyzi a Kúria, hogy a szakértő véleménye kialakítása során a ki nem termelt anyag mennyiségét teljes egészében, sőt jóval nagyobb mennyiségben vette figyelembe, mint a korábbi szakértők, amelynek magyarázatát és mérésekkel alátámasztott adatait is megadta. Megjegyzi a Kúria, tévesen kérte számon a felperes a szakértőn a Legfelsőbb Bíróság hatályon kívül helyező végzésében írtak betartását, ez ugyanis nem a szakértő, hanem a megyei bíróság számára irányadó. A bíróság a szakértői bizonyításra vonatkozó Pp-

beli előírásoknak megfelelően a szakértő kirendelésekor meghatározza feladatát és konkrét kérdéseket intéz hozzá. A szakvélemény értékelése és abból a jogi konzekvenciák levonása a bíróság feladata.

A felperes a bányászati joga korlátozásából eredően a megszűnő vagyoni értékű jog értékét 135.942.012 forint összegben határozta meg. Hangsúlyozza a Kúria, hogy ezt az összeg nagyságát a peres eljárás során kirendelt szakértők egyikének szakvéleménye sem közelítette meg. a védnevű agyagbánya kisajátításra került részének bányászati jogát 17.000.000 forintban állapította meg úgy, hogy a bányászati tevékenységet a maga komplexitásában értékelve kiszámította az éves nyereséget és ennek alapulvételével hozamszámítással - tíz éves befektetéssel és tíz százalékos hozamelvárással - a vagyoni jogi értéket. Bár a megyei bíróság korábban kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleményét nem fogadta el, a két szakvélemény összehasonlításával levonható az a következtetés, hogy mindkét igazságügyi szakértő - bár más módszerrel -, de hozzávetőlegesen ugyanazt az összeget határozta meg a bányászati jog ellenértékeként.

Rámutat arra is a Kúria, a megyei bíróság jogerős ítéletének indokolásában részletesen ismertette szakértő azon logikus érvelését, hogy a bányászati jog értékének meghatározásakor az agyagásvány mennyiségén kívül a fajlagos érték döntő súllyal veendő figyelembe. Ezt az értéket, mindkét igazságügyi szakértő 850 /m³-ben határozta meg. A felperes is ezen hatóságilag megállapított agyagár alapján fizette be a bányajáradékot. A bányászati jog korlátozásából eredő igény összegének meghatározásakor figyelembevételre került, hogy az agyagásvány kitermelésekor a felperes bányavállalkozónak milyen költségei merültek fel, és az ítélet alapját képező szakértői vélemény meggyőzően indokolta azt is, a bányászati jog korlátozásából eredő igény meghatározása szempontjából a felperes a nyereséget mennyi idő alatt realizálja. Mindezen körülmény a szakvélemény aggálytalanságát megfelelően alátámasztotta.

A felperesnek a 2011. november 21-én kelt előkészítő iratának kezelésével kapcsolatos felülvizsgálati kérelembeli kifogása kapcsán megjegyzi a Kúria, hogy a felperes beadványának ismertetésére a tárgyalási jegyzőkönyv adataiból kitűnően sor került, ezt a jegyzőkönyv tartalmazza. Ugyanakkor a felperes ezen előkészítő iratot a 2011. november 22-i tárgyalást megelőző napon készítette és a tárgyaláson nyújtotta be, holott a megelőző tárgyalás időpontjára tekintettel, arra elegendő idő állt rendelkezésére.

Egyetértett a Kúria a megyei bírósággal abban, hogy a per eldöntéséhez, a Legfelsőbb Bíróság hatályon kívül helyező

végzésében foglaltak teljesítéséhez megfelelő adatmennyiség állt a rendelkezésre ahhoz, hogy a megyei bíróság - további bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül is - megalapozott és jogszerű ítéletet hozzon.

Minderre tekintettel a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat nem sértette meg, ezért a Kúria azt a Pp. 275. § /3/ bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült I., II. és III.r. alperesi perköltség megfizetésére a Kúria a felperest a Pp. 270. § /1/ bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § /1/ bekezdés szerint kötelezte.

A tárgyi illeték feljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték viselésére a felperes a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. § /2/ bekezdése értelmében köteles.

, 2013. január 30.

Dr.Sperka Kálmán sk. a tanács elnöke, Dr.Fekete Ildikó sk. előadó bíró, Dr.Bernáthné dr.Kádár Judit sk. bíró

A kiadmány hitelével

bírósági írnok